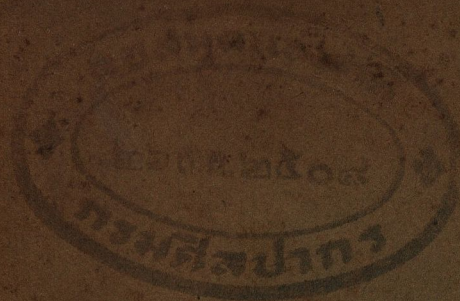

โคลงฉันท์
เรื่อง พระยาเอระกะบัตนาค
ของพระราชเดชภักดี

พิมพ์แจกในการณานักกิจศพ

นางหรรษา

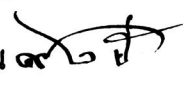
ณเชิงบรมบรรพต

วัดสระเกษ

วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ. ศ. ๒๔๗๗

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยสยาม

นางหรรุ่น

พ. ศ. ๒๓๕๕ — พ. ศ. ๒๔๗๖

โคลงฉันท์

เรื่อง พระยาเอระกะปัตตนาค

๑ ประพาสสามแก้วก้อง
ประนทอัฐฉณายำราย
นขบาทบุรพการี
ทุกช่องทุกชั้นฟ้า

๒ คมบาทอิราชาไท้
นฤเบศร์เสวยสุขรมย์
กรุงรัตนยิ่งรัชกาล
เชิญชวนคเชนคร้ามแผ่

๓ จะประพันธ์ภายิตสร้อย
มังกรละทียนี้
เรื่องเอระกะปัต
โดยระเบียบโคลงฉันท์คล้อง

๔ ปางอภิตกาศโพ้น
เจริญสมณธรรมใน
พรหมกาลก็ล่วงลุ
เป็นนิมิตต์กึ่งหน้า

ชายตรี
แห่งข้า
มรุตพ ทานแฮ
ภรรยาคพรหม
นฤบาล
ร่วมเกล้า
เก่าเกียรติ พระนา
ผ้าขลิ
ศุภบรรด
พระพร้อง
นาคราช
กล่าวใจ
ภิกขุ หนึ่งนา
ข้าชา
สองหมื่น ขแฮ
ภาคเพียร

๕ คายหนึ่งเป็นเจ้าห้อง
 แล่นหลักตำธารณีน
 กรรมคตเหตุภัย
 ไบกระไคร้นำไว้

๖ ทวีเห็นเป็นแต่คอง
 ขาปนิกเท่านั้นหรือ
 กุศลล้ำสมมา
 ขาปัตถกแล้วล้าง

๗ ปางเป็นอาพาธใกล้
 ขาปัตถะแสงตงสงฆ์
 นิमितต์จิตสังหารณ์
 เห็นแต่ไบไคร้นำ

๘ วิยากรรมนำมุ้งเมื่อ
 ถึงแก่มรณาสัญญ์
 เอาเพศภชเคนทร์ค
 ภายใหญ่ยาวเพอญควย

๙ นามเอระกะปัตถยัง
 ในนาภภูมิณฑล
 ฌมีราชธิดา
 มาณวิกโณมอันอัน

เรือวรล

แนบใกล้

บันกาลเก็ก

เมื่อยมือ

ลหุกา บัตติเฮ

จะมล้าง

มากหมื่น ขแฮ

เวศปลง

เกอชมรณ

ขกล้า

เห็นหลาก

แน่นกรรฐ

มฤตยู

ชีพม้วย

ประกาศ

ชกุศล

ปกคณา

ทั่วแคว้น

คงสวาสก

เอกองค์

๑๐ วิไลวรลักษณัตถ์
 โคมเฉยชิงภุชงค์
 ฤาเทียบเปรียบพ
 โคมแม่มงามถันล้ำ

๑๑ บิดุเรศรัถยั้งควัย
 มวลหม่นนาคขรवार
 เนนาในพิภพนา
 เสวยสุขทุกถวันพร้อม

๑๒ องค์เฮอร์กระษัตริอัน
 ไกร่ทรายพทอสาส์อัน
 พทองค์อุทัยสิ่ง
 คาริไกร์รับ้าง

๑๓ จิงประพันธ์พจนพร้อง
 ทามคณะกาตาใน
 ภาสติกประภิชฐ์ประภัย
 โดยเลศเลงไ้ทั้ง

๑๔ ชาติยส์สำคัญทักด้วย
 เพลงชัยโดยลำนนำ
 มาณวิกมนะสิการ
 เณจิตรสอยซ้อมไ้

ทาคู
 ชาติน้ำ
 เทียมเท่า โดมนา
 อุดราน
 กวงตา
 แวงลัษณ์
 คณิเวศ
 สิ่งสรรพ
 ราชัง
 เอกอ้าง
 สำนัก ไคนา
 เบียงไฉน
 เพลงชัย
 ทัตง
 โทยฤก
 โลกธรรม
 ไวหาร
 เนให้
 กำหนค
 ฤกเกียร

๑๕ บังโถมมาฉีกให้
ทรงวิญญิตเขียว
แย่งถนนกรันทนาคินทร์
สรวมสอกลสอั้งส์ฮ้าน

๑๖ อรองค์ทรงสร้อยสอกล
ทาบทิศทัยทรวงไฟ
ทองกรรปูรอุรคาน
วิยวายแสงแก้วเก้า

๑๗ พาทริภักกร้อยเงื่อน
ขร้ามข้ามวงค์เจ้า
กวรเจียกกระรังจอน
สรวมมงกุฎแก้วเกล้า

๑๘ กรายกรยรยาทรเยื้อง
ชนกมณีนทรย์คิ
ผกเคียรกระท่าพิง
ยั้งธิกานันให้

๑๙ ชนเห็นอหลังน้ำท่อง
ปรากฏเกียรที่คำเกิง
งามโฉมมาคธิดา
งามชนกผกพันน้ำ

สรงสลิล แล้วแซ
ชกกัน
เข็มขัด รัตน
เอี่ยมอุไร

สังวาล
โรเร้า
เจ็ดชก
กำคำ

งามงอน
รัสเร้า
เริ่มมาศ
กษัตริย์

มายัง
หลกให้
พานแผ่ แทนแซ
สถิตเกลิง

ทักณา
ก่องลำ
คุเขือ บ้างฤา
เพิกพาน

๒๐ มาณวิภังขัไม่เสียด

เลียงสังคัพพีประธาน

พายพอนอ่อนอินทรีย์

งามเงื่อนนางฟ้าเท้า

๒๑ แดงปางทวยท้วม

ทุกเทศทุกมณฑล

ข่าวโฉมมาคพล

ปองเสนที่ไปเพี้ยนผู้

๒๒ ต่างคึกต่างไคร่เล่า

ต่างกลั่นเพลงขับไป

ร่ายร่ายกาพย์โคลงฉันท

โดยคณะถกถ้วนแท้

๒๓ จันทามพราหมณ์เทศทั้ง

เมงม่านขอมแขกญวน

บุรุษยันต่างชาติชาว

ทะเลศกกล่าวแก้เกี้ยว

๒๔ สรรค์เรือผูกม่านแพรว

แกงคาคหลังคาหกลาม

กรรเขียงฉากแจวพาย

เข็นเครื่องพายพายจำ

ซอด้

สอกล้ำ

สายไต้

ตกชล

ชมพู่ ทวีปแฮ

ที่รู้

เทียบย่อม

ผูกใจ

โลมขวัญ

กล่าวแก้

วิพากย์

เทียบทวน

ไทยลาว

ตาคงเยาว

ผาผอน

เกี้ยวถาม

ทองพราย

แหล่งล้า

เพราเพริศ

แจกมือ

๒๕ กึกก้องเข้าแซ่
 โขยประเทษันลือ
 ซาติโคซาตินิยม
 ทกแท่งเพลงให้ต้อง

๒๖ ครั้นเสร็จต่างรีบร้อน
 ทางบกทางเรือฉับ
 ถึงขนานแห่งนาคมา
 ลาญพิศิจิตย์ปลื้มล้ำ

๒๗ ท่ามกลางค้ำคึก
 รูปร่าง อย่างนึ่ง
 ฤนางเทพอม—
 ลงโลกเลงหล้าซ้อง

๒๘ ฤาษีมาพระแม่เจ้า
 เลียบเล่นชลาชล
 ทฤษฎีฤทธิพระวง
 เพลินพิศิจิตย์เคลิ้มไคล

๒๙ ผิวแผกพระแม่แล้ว
 แย่งภาควมาเทียวทวน
 งามทรงแม่งามศรี
 งามยิ่งขอเคอชกร้าว

เสียงขรม
 ลั่นก้อง
 ความซาติ เขานา
 คั่นฟัง

เร็วคลา
 ผ่านน้ำ
 ฌรวิก
 ทะลิ่ง

ไกรหนอ
 พยพ้อง
 รแมนแม่
 ชับซอ

แจลง
 โลกให้
 หวังสวาท
 คลั่งครวญ

ลักษมี ฤาแม่
 ท้องคว้าว
 ไสวิศ
 ไกร่วม

๓๐ ฤาชนงค์ชาวพนักันธ
 เรอบาทแห่งพระสยาม
 จากฟ้าเทยวพ้อนรำ
 ทาคู่แนบเนอหน้า

๓๑ ฤาหน่ออิศราศกั้ว
 ยุโรปเขเซียมกล
 ชาวแอฟริกาไทร
 โคมนาฏแม่น้

๓๒ มาแททศออกไท้
 เริงชาติภาษาไท
 พงศ์เผ่าเหล่าว่านเครือ
 พรหมณเวิสฤาเชอผู้

๓๓ คิคพลางเข้าใกล้กล่าว
 ไพเราะเสนาคำ
 อ้าแม่วิมลสมร
 เรียมจะขบไม้ร้อง

๓๔ ว่าพลางทางขบไม้
 เสี่ยงส่งเอนโอยชูพัน
 ไกสะคำฟ้ายพ้อนเฉวียง
 แอนอกยกเท้าน้อม

นางระบำ
 อยู่เกล้า
 เจริญกาพย์ กลอนแฮ
 นฤมล

แดนไท
 หนึ่งเซอ
 ภพโลก ไคนา
 หน่อไทร

ทกเท็น
 ใครรู้
 ชาติยชาติ ไคนา
 สุกกรรม

สุนทร
 ค่อยพร้อง
 เสมอชีพ เวียมเฮย
 รัชชัญ

จำเวียง
 เพราะพร้อม
 วงวาค
 เนองสกล

๓๕ ยรเบยบย้งปากว้ง
กลอนกล่าวโลกมณฑล
ย่อมมีอาทิกยัณฑ์
เชิคุชู้ขึ้นท้ง

๓๖ เป็นคู้ชู้โลกให้
ไฟโรจน์เรืองรัศมี
บุญเพรงอุไทยแพง
รมย์ร่วมแผ่นฟ้าเกล้า

๓๗ เลกพิมาพยบ้ง
หวังรักจักร่วมเค
เคียงค้อยทรายสนม
ไต้ทอชไต้ทงน้ง

๓๘ เจ้าพวงกวงกอกฟ้า
ส่งกลิ่นระรวยแรง
ย่อมเป็นที่สุกไสม
เพรงพระสรค์ให้เกล้า

๓๙ บุญสองเราส่งให้
พระจิตต์พระวิญญาณ
อรพเพอสงเคราะห์
กรวยเท่าไฟไหม้ถ้าง

ว่าพัน
ท้ง
จรลโลก แลแม่
ชายกร
เห็นแสง
คำเข้า
พิควาส
คู้เข
นฤมล
ทาส์ห้อง
ชีพมอก ม้วยแซ
หน้ายแทนง
ไผ่โถม
รสเร้า
มนัสย้ง แลแม่
คู้สมาน
จำเพาะ
ย่อมสร้าง
ครองคู้ กัณนา
ปรัดพิ

๕๐ ขิธลามความขัธอ้าง
 ประเขมคัวยชลธิ
 มัคยาข้อมอข้อย
 ถอยแลลยเล้นน้ำฟ้ง

๕๑ โภยทกกรักชนท่วม
 เพ็ญเพ็ชเขาเมรุ
 มัคยาข้อมตายไป
 ทุกหุขทกห้วงห้วย

๕๒ ผิลมปักฟาคน้ำ
 คกเฟอนฝอยฟุ่มแรง
 ชัมพข้วนปางคนอง
 ปลางะม้วยคัวยน้ำ

๕๓ มัคยาไค่น้ำปบ
 เซยชนสมวังวล
 พัดกมัคยาแพง
 หวงจกค้อยเพ็ญแผ่

๕๔ อ้าหล่าอาระทุกไธ
 ชักเซอมอญญม
 ทวาทรงคอกคาย
 เป็นแท่งเก็ยคัวยหน้า

อรรณพ
 ทุกคุ้ง
 รมร่วม กัณหา
 ฟ้องฟู
 ถึงไหน
 มาศม้วย
 ถึงที่ นั้นนา
 ท่อนแทง
 คัฟอง
 ยิงถ้ำ
 กัมปนาท
 นฤชนม์
 เป็นแรง
 ว่ายเกล้า
 อัมพู กลแม่
 พักฟุ่ม
 เอนก หน้อยระ
 แผ่นหล้า
 ปรักมาศ
 เทียบทรู

๔๕ เสนาเรขิมจินชัยธอง

ทวงคอกไปคันชู
 ขานรอรบแสงจันทร์
 ส่งกลิ่นฟุ้งฟ้าหล้า

๔๖ ขุปผาสาโรชเนน

ฉิระปองฤาปอง
 เบื้องบุญแต่ปางบรรพ
 อุบัติขานแย้มให้

๔๗ ขั๊กกิ่งมิ่งไม้ท้ว

ฤาจะดมกลิ่นดม
 ไปคันส่งสคนธ์
 หอมยิ่งมิ่งไม้ไค้

๔๘ ไปคันฉนเคกไม้

ควรคู่แต่จันเนนทร์
 สมนแม่แม่นแม่นพวง
 ควรภิรมย์ร้อยกล้อง

๔๙ ขอพระเป็นเจ้าโลก

พระบุไหลดลารวม
 ไปรกษาช่วยผดุงความ
 รุงจิตต์นวลนงไค้

รำพัน

ช่อช้ำ

ทโรภาส

แหล่งผอง

ไปคัน

ยากไค้

บุรพชาติ นั้นมา

เกิดคม

มณฑล จินนา

เคกไม้

รสหิน หอมแฮ

ท่าเมรุ

เมืองสรวง

ร่วมห้อง

ขุปผะศ พแม่

โสทรคสรวม

เฉลิมนาม

จิตไค้

พิศวาส

เล่นหัดของ

๕๐ เพลงขลุ่ยปี่พาทย์
ทำนองทำนองรอง
แสดงโดยหม่อมมัจฉา
เก๋าก้าวเท้าเขย

๕๑ เก้าสิบเก้าเก้าเก้า
ชมช่อวิเชียรฉาย
โสภณแผ่นผดของลม
โสนผกพ่นน้ำพอง

๕๒ มัจฉาเพราะแก้ว
จากรัศมีถ้ำล่อง
ผิโดยว่าจะแผดแสง
ฤๅผกพ่นแก้วย้าย

๕๓ ทวงแก้วกอบแก้วกัณ
กำหนดในกระมล
มัจฉาภาวนา
เกี้ยวกอบทวงแก้วเกล้า

๕๔ ควรพิศวาทแก้ว
สมรเมื่อยามีความ
อกเรียมเมฆมัจฉา
แก้วกลั่นทองแก้ว

พรรณนา
ขยิบ
รำรวย
ย่างกราย

ชูชม
ฉัตร
โลกเล่น
ผดพอง

กลอกแสง
ผกฉาย
พิศทำ งามฤๅ
ย้วยด

มัจฉา
มัจฉา
พิศวาส
เกลือกถาม

กลอยสมร
สอกลั่น
กลอยสวาท
ก้องแสง

๕๕ แม่ฟ้าไต่แก้วกอด
จะยั่วจะล้าแยง
ฤๅหน่ายมณิกวง
จะแอบแนบเนอเคล้า

๕๖ เพลงอนันต์ว่าวโอ
อากาศสูงสุกไกล
โลกกว้างอยู่กลางสถิต
กินชุ่มเพราะไถ่น้ำ

๕๗ หนสูงที่สุกฟ้า
เรือนมาศเหมเหวญ
อนกอนม้เขียน
ลอยเล่นในพินหล้า

๕๘ กินคอยลอยอยู่กั
โทยโลกสถฐานเก
มนุษย์สัตว์สาธารณ
อยู่ร่วมแผ่นพินสร้าง

๕๙ หนดำไต้แผ่นพิน
มิโชนอัมพทูน
มินหม่สัตว์สิงชล
เลียงชีพควยน้ำไต้

กับทรวง
คำเช่า
กมเลิศ เลยแม่
ครุ่นไป
ปรัดพิน
ลียล้า
ลอยโลก อยู่นา
หยาคลฝน
สถิตเสถียร
เรียวฟ้า
ทรวงเมฆ
แหล่งเซ
กัณการ
จิอ้าง
ทุกชาติ
บาปบุญ
ภูมิผน จาตแซ
โลกไว้
เฉกเข้า
พชพินธุ

๖๐ เทวกาอยู่ร่วมก้าว
 มนุษย์^๑ต่อมนุษย์^๑ฉันท^๑
 สัตว์^๑ต่อสัตว์^๑กลมเกลียว
 ฝากใจ^๑เฝ้า^๑ใจ^๑เอื้อ^๑เพื่อ

๖๑ เรียมไต่มา^๑ร่วม^๑น้อง
 หวังรัก^๑รัก^๑มอย^๑ฉันท^๑
 พุทธิ^๑พิน^๑นาค^๑าน
 ทราย^๑เท่า^๑ดิน^๑ฟ้า^๑ใหม่^๑

๖๒ กาพย์^๑ม่าน^๑ชา^๑บ^๑ชัย^๑อ้าง^๑
 ขรรพ^๑ท^๑ย^๑อ^๑ม^๑ท^๑รง^๑ผล^๑
 เพ็ชร^๑เกิด^๑จาก^๑ภ^๑ญา^๑
 เรือน^๑เพ็ชร^๑คว^๑ร^๑สร้าง^๑ไ^๑ไ^๑

๖๓ บ่อ^๑เพ็ชร^๑เกิด^๑ก^๑ย^๑พน^๑
 ไพ^๑โร^๑จ^๑น^๑ร^๑ค^๑มี^๑จำ^๑
 เจียร^๑ท^๑ก^๑ข^๑ก^๑ฝ^๑น^๑ท^๑ง^๑
 บำ^๑รา^๑ค^๑ร^๑า^๑น^๑ร^๑ำ^๑ยัง^๑

๖๔ คว^๑ร^๑ร^๑อง^๑เพ็ชร^๑ร^๑ท^๑น^๑ก^๑้วย^๑
 จาก^๑มา^๑ศ^๑ฤ^๑า^๑ระ^๑คว^๑ร^๑
 นอ^๑ก^๑จาก^๑ส^๑ว^๑ร^๑ร^๑ณ^๑ท^๑ำ^๑
 พา^๑เพ็ชร^๑ค^๑ำ^๑ค^๑ำ^๑น^๑ให้^๑

เม^๑ก^๑น^๑เค^๑ียว^๑
 ญา^๑ค^๑ิ^๑เ^๑ื่อ^๑
 ก^๑ล^๑อย^๑เส^๑น^๑ที่^๑ ก^๑ัน^๑นา^๑
 ช^๑ง^๑ก^๑ัน^๑แ^๑ล^๑ะ^๑ก^๑ัน^๑

ใน^๑ส^๑นา^๑ น^๑้ำ^๑แม่^๑
 ท^๑ะ^๑ให้^๑
 ก^๑ร^๑อง^๑ค^๑ู่^๑ เร^๑ียม^๑เ^๑ย^๑
 ม^๑ด^๑ุ^๑ค^๑ษ^๑ณ^๑์^๑

อ^๑ป^๑มา^๑
 เพ็^๑ชร^๑ไ^๑ว^๑
 พ^๑ัน^๑ฤ^๑ก^๑
 แ^๑ท^๑ำ^๑

ผ^๑า^๑ท^๑ล^๑ง^๑
 ร^๑ั^๑ร^๑ัง^๑
 เพ็^๑ชร^๑ผ^๑่อง^๑ ใ^๑ส^๑นา^๑

บ^๑ร^๑บ^๑ว^๑ล^๑
 เร^๑ือน^๑ค^๑ำ^๑
 ค^๑ู่^๑ไ^๑ไ^๑
 เร^๑ือน^๑ร^๑ัย^๑ ง^๑า^๑ม^๑ฤ^๑
 เส^๑อ^๑ม^๑ค^๑ว^๑

๖๕ ควรแก้คำแปลนี้
 รองเพชรพรายรัศมี
 แฉกแก้วชีวิตเอน
 รัตโรจน์ไยรู้เศร้า

๖๖ พี่แททองแท่งเนอ
 สามรรถเป็นเรือนรอง
 สี่ทองผ่องแสงหนน
 งามมาศแกมแก้วแก้ว

๖๗ ลำเทลงเพลงชัยเขื่อน
 นำเนนนิสัยธรรม
 ราชหงษ์ข้อมหฤหรรษ์
 โกมุทอคร้าวเคอ

๖๘ สุวรรณหงษ์เงาเจนนัควัย
 เสพย์สนุกสุขภิรมย์
 สาสโรชบุษบันยาน
 แะเกล็ดชูกันชัย

๖๙ มุณินทีสินธุลวัน
 เหมราชข้อมสโมส
 สระขวัญสุวรรณหงษ์
 กินชายชายเนอแล้ว

เข็นเรือน
 รุ่งเร้า
 ทาโลก งามแล
 ชิคหมอง

นพคุณ
 เพ็ชรแพรว
 สี่เพชร
 แกมคำ

โอยสุพัน
 ชาติเชื้อ
 ทาสระ สำนานา
 ไคร่ชม

สระสนาน
 รัสสร้อย
 บุณฑริก
 อรชร

บุษบง
 สระแก้ว
 ฤาหัง เห็นแล
 เล่นธาร

๗๐ ชมชลกลแก้วเจ็ก
 บัวห่อนให้ฉาน
 วารีไข่มุก
 บัวชอกช้ำน้ำ

๗๑ วาริขำระไกร
 เหมราชย่อมสนานใน
 สระไควมถิน
 หงษ์เกลือกกลั้วขึ้น

๗๒ โฉมแม่แม่นแม่นสระ
 หงษ์ย่อมเสพสระศรี
 เรียมทวังสระสนานใน
 ชมณุกเขื่อนน้ำชัน

๗๓ ขอมชัยศิริเกล้าเกล้า
 ไฟฟอกโลกนิยม
 ลงเสพวิศม์หอม
 อยู่เกลือกกลอยเกล้าวัน

๗๔ ผ่องแผ้วลงเสพขวัน
 แสงชัยไข่มุกคาย
 หลงเสพไข่มุกเนนา
 ขุบถุกเกล้าวัน

ชมบัว
 ฉีกช้า
 หอมหม่น
 เหน่งใส
 วาคน
 สระนั้น
 ขาวเทือก
 เสริทนี้
 สีวาไลย
 สร้างร้อน
 สระนาฏ ฅแม่
 กลีบกลม
 บัวทอง
 รสวัน
 มีพิษ พันธุ์นา
 ลูกหลาย
 คินเภา
 คุ้งวัน
 พรหมโลก
 เหล่าพรหม

๗๕ รักกินสันรักฟ้า^๔
 กอขยเกิดกามารมณ^๕
 พืชพรหมอุคมแดน^๕
 เมารสรักงวันหล้า

๗๖ ลมแม่หอมแดงวัน^๕
 วรทิพย์ฤาหอมเทียม^๕
 ทรวงพิเภกทรวงพรหม^๕
 ใครเสพยงวันหล้าพ้อง

๗๗ ความใคร่ใจไฟแม่น^๕
 หวังคิมรสกินแดน^๕
 ข้าแม่แดงวันลม^๕
 ขอพพานแผ้วถัน^๕

๗๘ ลาวลำน้าแก้คัน^๕
 เขากาศกตึงปลาย^๕
 มนุษย์กับสวรรค์^๕
 ทรายเท่าไฟไหม้หล้า

๗๙ แดนหลวงแดนแต่งทั้ง^๕
 ราชคฤ์กิมเหศวร^๕
 ผ่านภพยแผ่นชม^๕
 เป็นโจกเป็นเจ้าไท

ฤาแหงน คุเลข^๕
 รสห้า^๕
 โทษเทศ^๕
 เล่ห์เรียม

คินฉม^๕
 เกียขันธ์^๕
 เพลิงพลุ่ง ใจนา^๕
 เพศแผน

เหมือนพรหม พระนา^๕
 จิตกิน^๕
 ชูชน ใจนา^๕
 เล่ห์หมาย

ภักถัลย์^๕
 ชวรดฟ้า^๕
 รักร่วม กันนา^๕
 มุ่นกรวน

ขุนขม^๕
 เคกให้^๕
 พทวีย^๕
 ธิรณี

๘๐ เพรงบุญขุนซึกถ้ำ
 เข่นสุขมากอิทธิ
 บุญไผ่กั๊วไผ่เพียง
 เสริมส่งเขยวชนคำ

๘๑ อยู่กินกินข้าวโภชน
 ทรคนลูกหลานหลวง
 บั๊กบันราชธานี
 กินยศไหญ่น้อยบ่าง

๘๒ แดนกกแดนแต่งทั้ง
 อภิเษกสมพงศ์กิน
 อาวาทะวิวา
 ทุกสิ่งสาครให้ซัอม

๘๓ ทยไสยเงินสาครแจ้ง
 สุขทุกซัไผ่พักคน
 เจริญแดนท่านช่วยบกล
 ปองเสนห์ท้อข้าผู้

๘๔ กาพย์กั๊วฟังกกล่าวเกลยง
 บุญเกศกรรมไคชวน
 ทากทนอยู่แต่ทัย
 คมเกศคอกหญ้าไว้

กินเวียง
 เลิศถ้ำ
 บุญเพื่อน แลนา
 คู่สรวง
 สาลี่
 สรล้าง
 สำนัก
 แบ่งกิน
 คำวา ให้แซ
 ยศยัอม
 หฤญ
 สิทธิเม
 ใจชน
 นักรู้
 ใจนาฏ
 เสน่ห์นวล
 กลอนชัย
 ชักให้
 กระท่อม ถือนนา
 รสสุคนธ์

๘๕ ผิวหอมฤๅแม้ว่า
 ชมเล่นยามเมื่อคน
 คอกฟ้าจะหาถนอม
 ฤๅอาจระเอือมไก่อ

๘๖ กล้ารักเนื้อไม้แก่น
 ผิวเทนท์ระสมตัง
 จันทน์คู่แก่นเสนาหา
 ทายเล่าเกิดแล้วม้วย

๘๗ ขุณฺณยาขารเมศแมน
 เกษะอภินิหาร
 แก่นจันทน์จรลี
 ไก้เพวระขุณฺณสร้างไว้

๘๘ ขุณฺณเรากำเคียดะ
 ฤๅจะได้จันทน์แกง
 ชมแท้คอกทัญญาและ
 หอมขหอมมันแล้ว

๘๙ แม่ขุณฺณเราสร้างล้ำ
 กงระตามอกทูน
 ท่อนแก้วแก่นจันทน์แกง
 ฉมชั้นชุนน้ำได้

ขหอม กัก
 ตกไว้
 เหนือยนัก เปล่านา
 ฤๅทวง

กฤษณา
 จิตต์ก้วย
 ยากสุก แสงแส
 ไม่พาน

ใครมี มากนา
 จิ้งไก่อ
 แสงสุก ใสแธ
 เพี้ยขแพง

แทมะชะ
 ฤๅแก้ว
 เล่มเล็ก ชมนา
 แท้ขุณฺณ

สมแสง ไว้นา
 เนให้
 กมกลั่น
 ลูบทน

๕๐ โธเนยฮาก้าซ่า
 ละเมืกละมังกล
 ซ่าทอกลิกซ่าแยะ
 ทลายล้ำเสียงโห่ โห่

๕๑ ไทยเทงไทยลุ่มผู้
 ทอชู้คลาเฉียง
 แม้วเข้าย้อย่างแกง
 ท่องแต่งโลกเกินร้อง

๕๒ สยามชนสรชาติเชื้อ
 ชำนิเชิงล้ำนำ
 เจริญกริยางค์ผ้าน
 นางนาคชยไม้ร้อง

๕๓ พรพรรณว่าโลกแล้ว
 กินฟองน้ำไฟลม
 สรรพสัตว์ทัวฮายทรี
 เกินฮากุไ้รู้เสียง

๕๔ ชนเขาเมรุมาศตั้ง
 เวชยันตพิมาน
 ไพชยนต์รัตนบรรยง
 ครอบคุ้นเกล้าแก้ว

เมแยะ
 หมึกไล่
 ไฟเพศ ซ่าแฮ
 จริกเวียง
 ไทยแผลง
 ซ่างพร้อง
 กักเพศ เซานา
 รวยว่า
 ชำนาญ
 เพราะพร้อง
 เสียงส่ง
 วัระม
 ย่อมมี
 หล่อเลี้ยง
 ไตรภพ โลกแฮ
 สี่วะกาล
 ทำรง
 มาศแพรว
 เทียรย่อม
 วัชรินทร์

๕๕ กวงแก้วเกิดกอบเกิด
ท้าวสุขัมบดีนทร์
แสนสาวสรวงศ์
เทียรข้อมเกิดชนค้ำ

๕๖ แดกเรียมเกิดร่วมแก้ว
บก่อนบถล้ำน
พอสมเสพย์สโมสร
สมเนตรสมเนอนำ

๕๗ อ้าแม่แดกแก้วเนตร
พันเนตรภิรมย์สงวน
เผื่อพิพิสมัยใจ
มิตริจิตต์เล่ห์คอง

๕๘ ขย่ำระคายชะม้ายม่อย
เยี่ยงหยวกข้อมมีโย
จริงจิตต์พรักนาง
เอาพิไรร่วมเชอ

๕๙ เสียงชัยเสียงร้องส่ง
เสียงประสานเสียงพิณ
เสียงแตรแซ่เสียงกรอ
เสียงโอยรู้เสียงเขื่อนพร้อง

กัษณู
เทศล้ำ

ทรวเทพ

คุ่มบุญ

กลอยสมร

แลล้ำ

สังวาส

คุ่มคว

สทศไนย

เงื่อนน้อง

จรวดแม่ แลแม่

มิตริใจ

เมินหมาง เลบแม่

ขคเยอ

รักคอบ ฟัน

ภูษคินทร์

เสียงซอ

พาทย้อง

กลองเกริก

เพราะเพราะ

๑๐๐ พระยาเอระกะบัคไค้
 ร่ายกายยักลอนโคลงเขา
 ไซ่พุทธวจนสรรพ
 เอาโลกกล่าวแก้เกี้ยว

๑๐๑ ไบ่เป็นท่ชอบเนอ
 ฝึกจากบุญหาความ
 จึงห้ามมิให้ก่ในย
 ขยับข้อท่อดยไค้

๑๐๒ แด้ไค้หน้าคราซไค้
 เพียรขยับโดยทำนอง
 ทุกวันยักยัดคณา
 ขว้างขเวนไค้

๑๐๓ พระยกาลก็ถ่วงพัน
 ทรายเท่าพุทธันดร
 ไบ่ทรายพทขปปา
 แด้ฤทธิท้าวคน

๑๐๔ แด้ลงปางสรรเพ็ชรเจ้า
 ปางเมอพระผาญมาร
 ปองไยรคพทเวในย
 เณกซิเนนทร์โพ้นแล้ว

ทรงสกับ
 ขยับเขยื้อน
 ภาษิต
 เกี้ยวถาม
 พึงใจ ท่านนา

โยกโย้
 มาณวิก
 ทอบสนอง

ธิดา
 แนะไว้
 กำหนด
 เกี้ยวจร

พินนา
 ทนังสน
 ทระหัลย
 ประกักกาน

จอมไกร ภพแฮ
 ทมกแกลัว
 นิกรสัคว์ โลกนา
 ถ่วงไป

๑๐๕ ค่ายหนึ่งพระสถิตห้อง
 จวบรุ่งพระทวารไกร
 ทราบเหตุแห่งอรุณ
 เพียงแต่พอเชยอนข้าง

๑๐๖ พระชนันตญาเดศรีแจ้ง
 โดยพทก่าเนินนา
 ฉายาโคกคงทริก
 เณกฉัตรทางกิ่งไต้

๑๐๗ ภูมิเพียงทพิยาสันท้าว
 วชิระมณฑล
 พาราณสีสา
 เกียรกาษาไปควัยไม้

๑๐๘ ชรเกียกชรกันควัย
 ทวยกิ่งทอกก้านค่อม
 ทรงช่อเชิกชพวง
 วัลลทวักเวณไม้ลัษ

๑๐๙ พระผู้มีภาคไต้
 ฉะเพาะพัศกรรมณฑล
 บงสยชคตระมา
 แกรุ่นโนมกล้องแก่ง

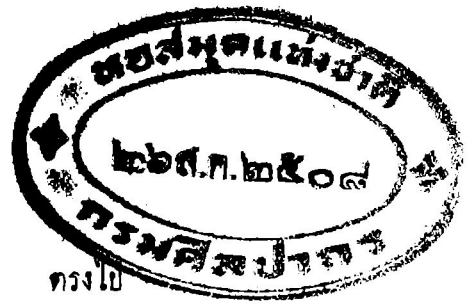
มทาวีหาร
 โลกกว้าง
 ควรโปรก เขานา
 แบ่งเขา

ทาวีก
 ฝ้ายไต้
 โสภิต
 ทศพล

เทพา
 ที่ไต้
 กลเซกต์ เขาแซ
 กลิ่นหอม

คอกคง
 ค่อมค่อม
 บุปผะ
 เวียงวน

ทักนา
 ทแจ้ง
 พท่น
 กรีกกรช

๑๑๐ โภยจิตต์เขาเพ่งทั้ง
 ชนแข่งขับเพลงขอ
 กัยอนงค์อรกในย
 ความคึกคึกเพี้ยนผู้

๑๑๑ สรรพปัญญารู้แจ้งชัด
 ึ่งเปล่งพระพุทธรูป
 ทรัสเวียกอุทกระมา
 ทรงชักทราวยแล้วเอน

๑๑๒ เพลงขับสู่คึกเพี้ยน
 ปนโลกย์นิวรรณ์กลอน
 รุ่งเรืองเกลศกาม
 ึ่งพระสาสน์ให้คอง

๑๑๓ อุกตระมานพห้อม
 สามารถปัญญารู้
 บรรลุพระโศกา
 โภยพระสาสน์ห้อมไว้

๑๑๔ ครั้นเสร็จรับอัมคิรเกล้า
 ขัวยาทพระชินนทร
 รุเสวิภานุมา
 ขังทน่านน้ำแล้ว

ทรงไป
 คึกคึก
 นาคราช
 กระวี
 ใจชนา
 นาทเยอน
 นพสุ พระแซ
 โขยรู้สอน
 ฝึกความ
 กล่าพ้อง
 กองทุกซ์ เห็นๆ
 แก่ธรรม
 สัชนาษ
 ขยไ้
 ขัคคิ ผลแซ
 ชักเจน
 กรวยดา
 นารถเกล้า
 ฌวิก
 สกคิ

๑๑๕	กัถยามาณวิกนัถย	นาคินทร
	เอนโชนรู้งำเรียงที	ชมัย
	บันสานสอกลีขงพิณ	เพลงชัย
	ภาสคเพราะพร้องถ้อย	กล่าวไซ

กัศ อธิปติ ราชา

๑๑๖	โลกชนเกิดร่วมฟ้า	กินเคี้ยว
	เป็นใหญ่ในสิ่งไก	จึงได้
	นามราชกัฎาเขี้ยว	ว่ายศ พระนา
	ใหญ่ยิ่งสิ่งสร้างให้	หากมี

กัศ ราชา ราชสุสิโร

๑๑๗	กัฎาขัตติยราชได้	พระนาม
	ศิโรทม์ลวันชลิ	เล่ห์ได้
	เพราะสิ่งกัฎาความ	คำวิ ท่านนา
	ไกราชจะเปลื้องได้	กัฎา

กถัส วิโร โหติ

๑๑๘	ขัตติยาธิเบศได้	ธิยติ
	คำวิกัฎา คือ	ว่าไท
	สรวายเสียบซึ่งชลิ	ถามก
	เปลื้องรากศิรเกล้าได้	กุมาน

กถิ พาลิตี วุจจติ

๑๑๕ บุคคลในโลกนี้	โลกไหน ก็ดี
โดยโลกเรียกว่าพาล	แพร่พร้อง
ทั้งฤๅเหตุใดใน	นาเมศ นั้นแฮ
มนุญยทั่วหล้าร้อง	เรียกพาล

เคนสสุ วุขหติ พาลอ

๑๒๐ คนพาลประพฤตินั้น	กลใด
กุกกิมซมสันทาน	จึงต้อง
วนเวียนว่ายอยู่ใน	วัฏฏทุกข์
เที่ยวเที่ยวในห้วงห้วง	สมุทร

กถิ นุหติ ปณฺหิตอ

๑๒๑ นรโลกฤๅจะไค้	บรรเทา
เสียซึ่งสิ่งใดใด	ใครรู้
จึงเรียกว่านามเขา	เป็นปราชญ์
ยินชอบทุกถ้วนผู้	นิยม

โยคกฺเขมิ กถิ โหติ

๑๒๒ โลกชนเชื่อว่าไค้	สขความ
เกษมจากโยคารมณ	เวศร้าง
มีเบญจพิชิตาม	เป็นเหตุ
เพราะสิ่งไคร้บ้าง	ขอรกรา

ตมฺเม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต

๑๒๓	ปัญฺหาภาณิกชฺง	ลําคณฺ
	ยากระวิสัชนา	นํกโก
	กัฏฺถาณํผู้บิณ	จิตฺตชาติ ชาณฺนา
	รงกล่าวรงแก้ให้	ขจิกความ

๑๒๔	อุทฺทกระมานพโก	พงฺขบ
	ลวันแต่ภาณิกถาม	ทุกข้อ
	ไปเผลอไปเพี้ยนกับ	จีนสาสน์ วัณฺนา
	ปราโมทย์มิได้ท้อ	ทํถาม

๑๒๕	พลงขบขบไม้ครัน	ครวญเลียง
	กลายกลักระแสดความ	ขบรัง
	ไฟระเรือบจำเรียง	พินกล่าว กลอนา
	ปฐมมาทยทนต์พร้อง	พจนไซ

ฉทวารราชิปติ ราชา

๑๒๖	นรชนในโลกัน	นามขนาน
	เป็นอันธิปไตยใน	ทํข
	โดยต้องแห่งทวาร	ทงฺทก
	ไทรครวรวรขบรัง	รักษา

๑๒๗ จักบุโสภประสาททั้ง
ชีวาศกายทวา
ที่สุมโนทวาร
เย็นนิจำเข้าคอง

๑๒๘ รูปรสเสียงกลิ่นกลิ่น
โผฏฐัพพธรรมามรณ
วังรักจิตกกระสัน
กันเกียจอย่าให้ไกล

๑๒๙ ผู้นั้นได้ชื่อพร้อง
ผ่านผ่านภูมิณฑล
นคเรศรัฏฐกายา
ใหญ่ยิ่งผองผู้ทั้ง

รขมาโน รชสสิโร

๑๓๐ ขัสสองซึ่งกล่าวอ้าง
ศิโรตม์ถวนอุถิ
โคยเทศกัฏฐักขัย
จะบริหารให้พัน

๑๓๑ นฤศวรราชโ
เมามุ่นสันคานหลง
รูปรสกลิ่นเสียงใส
กลิ่นแก้รสห่ากล้า

ทางนาน
เรศร้อง
ร่วมหก แห่งแซ
ทรวกรม
สารพรรณ
กานกัย เลียนา
อย่าให้
แก้สกันช
พระยา
ผู้
ทตง
ยศโยก
ราชศรี

องค์กษัตริย์
ทล่งถัน
ราชริ รังแซ
พิศวง
องค์ใด กัก
โลภล้ำ
สัมผัส
เกลศกาม

๑๓๒ กันเหิมเหิมจิตต^๕เื่อ
 โดยเหตุ^๕กึ่งนั้นาม
 ทาก^๕เต็มอ^๕ล^๕ล^๕ม
 ฉันท^๕ร^๕า^๕ค^๕ร^๕ว^๕ร^๕อ^๕น^๕ร^๕ว^๕

อ^๕ร^๕ม^๕ณ^๕
 ว^๕า^๕เก^๕ล^๕า^๕
 ล^๕ง^๕ห^๕ล^๕ง^๕ ล^๕น^๕น^๕า^๕
 ฤ^๕ค^๕

อรช วิโรช โหติ

๑๓๓ ช^๕อ^๕ส^๕า^๕ม^๕น^๕า^๕ว^๕า^๕เจ้า
 ค^๕ิ^๕ระ^๕ว^๕า^๕ก^๕อ^๕ล^๕
 บ^๕ั^๕ญ^๕ห^๕า^๕ป^๕จ^๕า^๕ใน
 จ^๕ะ^๕ร^๕ิ^๕ย^๕า^๕ย^๕ให้^๕แ^๕ง^๕

จ^๕อ^๕ม^๕ไ^๕ผ^๕ท^๕
 ห^๕ล^๕น^๕แ^๕ง^๕
 ค^๕ร^๕ิ^๕ย^๕า^๕ท^๕ น^๕น^๕า^๕
 ช^๕ัก^๕ค^๕า^๕น^๕

๑๓๔ ไ^๕ก^๕ไ^๕ก^๕ก^๕ษ^๕ท^๕ร^๕ิ^๕ย^๕ผู้
 พ^๕ร^๕ะ^๕บ^๕ร^๕ส^๕ัน^๕ก^๕า^๕น^๕
 ย^๕ิน^๕ก^๕ิ^๕ร^๕ู^๕ป^๕เส^๕ย^๕ร^๕ส^๕
 ก^๕ัน^๕เก^๕ย^๕ย^๕ให้^๕ไ^๕ก^๕ล^๕

เพ^๕็^๕ญ^๕ย^๕ค^๕
 ไ^๕ย^๕ไ^๕ค^๕
 ส^๕ัม^๕ผ^๕ล^๕ส^๕ล^๕ ก^๕ล^๕น^๕เ^๕า^๕
 แ^๕ก^๕ล^๕ก^๕ร^๕า^๕ย^๕

๑๓๕ อ^๕ร^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ง^๕ท^๕ก^๕ไ^๕ท^๕
 จ^๕า^๕ก^๕ิ^๕จ^๕ัก^๕ส^๕ัน^๕ก^๕า^๕น^๕ห^๕า^๕ย^๕
 อ^๕ล^๕เ^๕ล^๕ห^๕ฉ^๕น^๕ท^๕ะ^๕
 ไ^๕ค^๕ย^๕ว^๕า^๕ช^๕ร^๕อ^๕บ^๕ร^๕แ^๕ง^๕

เส^๕ย^๕ส^๕ล^๕ะ^๕
 เ^๕ื่อ^๕ก^๕แ^๕ห^๕ง^๕
 ว^๕า^๕ค^๕เว^๕ค^๕ ร^๕ำ^๕ง^๕เ^๕า^๕
 ร^๕ย^๕เ^๕น^๕

๑๓๖ ผ^๕ิ^๕ร^๕า^๕ช^๕ย^๕ง^๕เ^๕ย^๕เ^๕ื่อ^๕
 ฤ^๕า^๕เ^๕ื่อ^๕ฤ^๕า^๕ย^๕า^๕ก^๕เ^๕น^๕
 น^๕า^๕ม^๕ร^๕า^๕ช^๕ค^๕ิ^๕ว^๕ิ^๕ร^๕ค^๕ม^๕
 บ^๕ัง^๕ส^๕เ^๕ล^๕ห^๕ไ^๕ไ^๕ว^๕

อ^๕ร^๕ม^๕ณ^๕ ท^๕ก^๕เ^๕า^๕
 บ^๕ัน^๕ไ^๕ค^๕
 ไ^๕ค^๕ย^๕ก^๕ล^๕ำ^๕ว^๕
 ท^๕า^๕ก^๕เ^๕เต็ม^๕

๑๓๗ โดยความเสน่ห์เกอ
 หนาแน่นสันดานเล้ม
 ฉวีวรรณที่สคมัก
 มีรูปเป็นคนช้าง
 ๑๓๘ เพราะเหตุกึ่งนทา
 เต้นสันดานขรม
 ฉันทราคะลิสลัก
 จากพระศรีเกล้าเกล้า

กำหนด
 ลอกล้าง
 กระจุกะ ประเทศแซ
 อนุกรม
 เห็นซัด
 กษัตริย์แผ้ว
 หลกหล่น
 เกริกนาม

รชั พาลิตี วุจติ

๑๓๙ ในข้อจตุรบทเขื่อง
 นรชาติเนืองในสาม
 นักปราชญ์เรือกพาลา
 เข่นทั้งฤๅให้
 ๑๔๐ บุคคลในโลกทั้ง
 เมามุ่นสันดานเพียง
 วปรสกลนเลียงกาย
 วัชรวิชัยมว

ปัญหา
 ภพน
 ชาติเฉก ไฉนขอ
 ชอเลียง
 ทนิงชาย
 เพียบขัวย
 สัมผัส
 มคโมห์
 เรียงนาม
 กล่าวไว้
 กำหนด
 ชอพาล

๑๔๑ กึ่งนนักปราชญ์
 ทรชนชาติพาลิตี
 โดยเหตุที่เมากาม
 มีรูปเป็นคนไต่

โอเนน วุฑฺหติ พาโล

๑๔๒ ปุณฺณาทักท้าว	บุคคล
ประกอบกรรมไคคาน	จิตให้
เที่ยวท่องวิภูว้างวน	เวียนว่าย อยู่เนา
แลว่าผู้นั้นไค	ชอพาล
๑๔๓ ชอนไคแก่ผู้	มีโสม
อันฤกเหลือประมาณ	มากล้ำ
พานพิศศิวโลก	ลอยล่อง อยู่เนา
ในสแห่งห้วงน้ำ	ยวนวน
๑๔๔ กามโสมอาขังสุก	สายกา แลเอย
ภวะโสมบรรณพชล	เชยวกว้าง
ทิฏฐิโสมอวิชชา	เป็นชอ โสมแฮ
พองเผอนพม่นากว้าง	กว่าไกล
๑๔๕ จทรโสมแอ่งนี้	รวมเป็น
ธรรมสประการใน	ทอ้าง
นามเวียกว่าโสมเห็น	เหตุแห่ง ห้วงแฮ
ฤกยังกเว้งว้าง	วิจารณ์
๑๔๖ กงหน้งจะถ้งทน	เทลง
ท่อมทบสศิวสันกาน	กักน้ำ
เวียนว่ายแหวกวิภูว้าง	สารทกซ์ นันนา
เอนโสมอันกว้างล้ำ	ฤกเหลือ

๑๔๗ ความว่านรชาติผู้
ยังโสมทงสเณอ
พานพคัสถ์วอลอยไหล
มออยู่ในคู้คัง

ไถไฉน
เณอนฟง
ลงจ่อม
คู้กัลป์

๑๔๘ รวมความนั้นว่า
มจ่อมในโสมอัน
สังสารวัฏฏ์วน
โคยเหตุก่งนี้ไค

บคคค
กล่าวไว้
เวียนว่าย ชย่นา
ชอพาล

โยคา นูตติ ปณฺหิโต

๑๔๙ ขัณฑกยกบทยะของ
ความว่านรชาติชาณ
คือมละสังโคมา
ว่าปราชญ์รอบรู้ชั้น

ขัญหา
เชยวนั้น
มีชอ
ฉลากเฉลียว

สพฺพโยควิสยุตโต

๑๕๐ คือผู้เพียรข้ามอ่าว
ทงสทวงน้ำเขรียว
ไคโคยอกสาหะ
แจ่งบจงข้ามพ้น

โธมะ
กิกคัน
เห็นเลศ
เพราะเพียร

๑๕๑ พยายามข้ามโสมพัน
โดยสมัปปธานเสถียร
วิริยะสี่ประการ
ทำกิจให้พลั้ง

๑๕๒ โดยเพียรเพอมีให้
ทจจวิทวิบากกรรม
สันดานแห่งตนคน
ว่าปราชญ์เที่ยงแท้ได้

สังสาร
ทุกข์
ประกอบ
พลาภกรรม

อกุศล
แก่งไถ
ควรเรือก นามแซ
ชอชา

โยคกุเขมีติ วุจจติ

๑๕๓ บัญหาข้อเจ็ดพร้อม
ความว่าเหตุไฉนชนา
นามเรียกว่าโยคะ
โดยทั้งฤๅนั้นให้

๑๕๔ ได้แก่นักผู้เสพยา
เกษมจิตที่สขมหมาย
โยคกรรมสี่ประการ
โดยเลศรอบรู้ทัน

๑๕๕ กามโยคภาวะทั้ง
วิชาโยคขยาย
นามธรรมจตุรสี
โยคะกอยเกอน้อม

พนะ
ระไก
เขมี นั้นนา
อธิบาย

สันดาน
ชอกพัน
ประกอบ
ล่วงกราย

ทัญญู
ยากพร้อม
รวมเรือก
มนัสนำ

๑๕๖ กอบสัทวโลกไว้
 กำเนิดคคิกำ
 ละสิ่งละสิ่ง
 ว่างวิสทวนให้

๑๕๗ สันคานนรชาติผู้
 ขาคจากโยคธรรมเย็บ
 มีกามะโยคเป็น
 นามว่าชนผู้นั้น

๑๕๘ ปรีคณาทั้งเจ็ดข้อ
 ประกอบบัญญัติ
 โภคพุทธพจน์ศัพท์
 ไพเราะเพราะพร้องแท้

๑๕๙ นาคินทรียนิมลาคด้วย
 แก่กล่าวบัญญัติ
 พุทธภาษิตภาค
 กระว่าทุกข้อชัด

๑๖๐ ขสณโสมนัสยลัม
 เกินกว่าพุทธันดร
 ไข่เคยประสพพบ
 ไพเราะทั้งนั้นแท้

ในกอง
 หนทไว้
 เป็นช่วง
 ว่างเวียน
 เฝด็จเชิญ
 ยับคั้น
 อาทิ
 นักธรรม
 ความชัย
 กล่าวแก่
 ภาษิต ศาสน์
 ด่องธรรม
 มานพ
 ถูกต้อง
 จำแนก ธรรมนา
 กาพย์กลอน
 ประรภ
 หนึ่งแล้ว
 เพลงชัย
 ยับใจ

๑๖๑ กิพกลางทางกล่าวถ้อย

ข้าพ้อผู้มีไวย

สั้มเก็ฯพระสั้มมา

ผู้ประเสริฐพร้อมแล้ว

๑๖๒ ขกุลอกิเรกด้วย

ศีลสุทาทิคุณ

สว่างหล้าออบคัลล

ต้องสัทวสุฟ้าแล้ว

๑๖๓ ปฤกัโทยก่วนด้วย

ขึ้นจากห้วงมทรร

เขาเพศ้อย่างบุริสา

มาณพนันอมเฝ้า

๑๖๔ ชอนชัยศิรเกล้าเกลือก

ปรีเวทนาการ

กราบทูลพระผู้แรง

เคิมเทกแห่งชันอัย

๑๖๕ ปางเป็นบรรพชิตใช้

ถอยถ่นในวาริ

โดยกรรมหากยันกาล

คนเก็ฯไยทะไกรน้ำ

สุนทรา

วุฒิแก้ว

สั้มพท โธแฮ

เลื่องบุญ

คำรง

คู้แก้ว

ในโลก

เทียงธรรม

มนิมนา

ณพเท้า

โสภิศ

ชินะมาร

กันแสง

กล่าวถ้อย

สืบคาส กาแฮ

หน้่ม

ชลยาน

วิญจำ

กวงวิคค์ ชันนา

หน้อยเกี้ยว

๑๖๖ วิมาลกกรรมนำจิตให้
เป็นนาคกายใหญ่เพียว
อาบคืบแสงตน
เป็นนาคขี้ไคล

๑๖๗ ขยมบาทหอนรู้
พระสัทธรรมสัทท
ไผ่สยพระสค
ภักถ์ปถนังแล้ว

๑๖๘ ไผ่พังทั้งโสศแพ้ว
สยมีพุทธพระผู้แสง
เอกพระประทีปลอย
สมันถวนนเกล้า

๑๖๙ กังฤกั๊งไค้พย
เป็นอรรคบุรุษใน
ขอเคชพระผู้ทรง
อนเกราเทแก่ชา

๑๗๐ พระไตรโลกนารถเจ้า
เอนพนพพุทธปริตร
คกรวยพิทรวง
เญยโสศสคยแล้ว

ปฏิสนธิ
เพราะต้อง
จึงเกิด

เพศชน

จักร
สักครั้ง

เคารพ เลยนว
แต่แสง

คาคอย

คยเคว้า

สองโลก มานา
กริมใจ

พุทธองค์ พระเอย
โลกนี้

สวัศิกภาค

มรรคญาณ

จอมสงฆ์

พระพรหม

ทั้งจิต

ธรรม

กิจโน มนุสฺสปลิตาโก กิจนํ มจฺจานจิวํ
 กิจนํ สทฺธมฺมสฺสวณํ กิจโน พุทฺธานมฺปฺปาโท

๑๗๑ บุคคลจะเกิดได้	โดยยาก
ยากยิ่งเพราะบุญกรรม	กอบัวเกือก
ยากจะพบปรตภาคย์	ภูมิเทศ
ที่พระทวสฺสเมือ	มรรคญาณ
๑๗๒ ยากนักที่จักได้	ทรงศกย์
พระสัทธรรมปริหาร	แห่งห้อง
ทศพลพจนคัพพ์	แสนยาก ยินแฮ
ยากนักจักได้ซึ่ง	ศกย์พึง
๑๗๓ พึงธรรมในที่แจ้ง	จำเพาะ
สยัมพุทธพระผู้ยัง	สัตว์ให้
แจ้งธรรมที่ไพเราะ	ฤาพบ
ฤาพะฤาพึงได้	ที่คณา
๑๗๔ สรรเพ็ชรพุทธเจ้าจะ	ปัญฑูร
พระสัทธรรมเทศนา	เอกอ้าง
คัมภีร์พุทธวรรมูล	ธรรมบท
โคภวิทถารให้กว้าง	ครัสแสดง

๑๗๕ คุกร บพิตรผู้
ทถาคทระกล่าวแถลง
ปฏิสนธิสัตว์ประสงค์
ไซ่ง่ายยากฉันทัน

๑๗๖ ะยังอาคมภาพไค้
บุรุษสทรวิน
ยากนักยากที่สุก
ไค้เพราะเพรงไค้สร้าง

๑๗๗ ชีวิตแห่งสัตว์ทั้ง
ไค้ยากะยังทน
โคยสิ่งเสพย์อาศัย
ทามเลศแต่ฉวันให้

๑๗๘ จำกองประกอบเกอ
เฮาเพศพานิชกรรม
ฉนนำมาศคำเข้าฉน
ปรุงชีพบร้างเรอ

๑๗๙ ทวังให้ชีพิตน
เพราะชีพิตินทวียหา
จะไค้ละกายควรว
สัตว์จะไค้ควยไร

ภุชงค์ ราชเอย
แต่กัน
เป็นมนุษย์
พิสัย

เป็นมนุษย์
แผ่นกว้าง
แสนยาก
กุศล

หลายโค
อยู่ไค้
ปรุงชีพ เขานา
ชอขรรวม

กสิกิจ
กอบเกอ
ฉนกกอบ การนา
รักษา

ยืนยาว
ยากไค้
แสนยาก
อกุศล

๑๘๐ เหตุว่าชีวิตทั้ง
 ปรีชาขณะกล
 ไปยังไยอื่นไป
 พลันจะแตกม้วยซ้ำ

๑๘๑ โดยขณะอันน้อยสุข
 ชีวิตินทรย์สรรพ
 ฤาจะยังยืนคง
 มีแก่ระลือ

๑๘๒ นัยหนึ่งซึ่งจะไ้
 พระสัทธรรมมัญญ
 บัญชาปอขัตติยัง
 คุณโทษถนัดวันทั้ง

๑๘๓ สัตว์ในไตรภพพัน
 หายากในมณฑล
 ซึ่งจะตรัสเทศนา
 ผิดชอบสิ่งแร้นแค้น

๑๘๔ สัตว์ไ้โดยยากพัน
 อเนกนัยกลียะเนน
 จะพบบุคคลอาจารย์
 บอกสรวรรค์ให้ทั้ง

อยู่ใน
 ท่อมน้ำ
 ยาวเย็น เลยนา
 คัยพลัน

จะทรง อยู่มา
 สัตว์
 แตกคัย พลันแฮ
 ลัยสูญ
 สัตว์พึง
 ทัง

เกศิกอช
 ประโยชน์ผล

พสุธา
 ทัวแคว้น
 นำสัตว์
 ใครเห็น

ประมาณ
 ทัง

จำแนก ธรรมนา
 พระนิพพาน

๑๘๕ ผิวนพระพุทธรเจ้า
พระบิเระพุทธรญาณ
อีกองค์พระสงฆ์สา
โดยมากในเบ้องหน้า

๑๘๖ ะทริสเป็นพระสร้อย
ประเทยกโพธิอัน
สราพกพุทธรญาณเผ็ก
ะทริสในพนกว้าง

๑๘๗ ทั้งหลายจะไค้พบ
ทศนาคกริยกรรม
โดยยากที่จะเห็น
ยากสัทวิจะแจ้งไค้

๑๘๘ อันพระธวัชผู้คค
โดยมากกอปรการ
จะเสร็จแก่อนินิหาร
ไค้ทุกไค้ทอทั้ง

๑๘๙ อนึ่งพระธวัชผู้
จะเสร็จอนินิหาร
โดยความวิริยสน
เพียรเพียรจิตคณนตง

จอมนรา คภฤา

แก้กล้า

วทวิ ทุเส

บิเระ

สรวเพ็ชร แลฤา

เอกอ้าง

กัณเฑลส หล่นแฮ

กล่าวธรรม

เห็นเป็น

แก้กล้า

จะพบ พระนา

ทฤชฎี

ลาจารย์

ท่อนขี้

เพราะเพิ่ม เพียรแฮ

ท่อนาน

บทกล

ท่อนพล้ง

ใจสอง แสงนา

วิริยการ

๑๕๐ นัยหนึ่งพระอริยผู้
แลจะยังอธิการ
อุบถบริบูรณ์กล
โดยถ้วนทั่วไต่

๑๕๑ กำหนดนัยด้วยโกฏ
โดยสมิทธิการ
ทวิสเป็นพทชัพัญ
ยังเทศกนัไช

๑๕๒ สรรเพ็ชรพระพทธเกล้า
ทวิสเทศนาภา
ควรแก่อุปนิสสัย
บุญบาปช้ำชัง

๑๕๓ พระยาเอระกระบัตไค
พระสัทธรรมบวรบาย
แจ้งธรรมจักรบ
เป็นมณียในหล้าแล้ว

๑๕๔ ทังหลายไคด้วยยาก
ฝึกศุลค้ำ
อุบถในภพโลกเป็น
สยพยอมเจ้าไค

บุทกล
ทากให้
จิตต์เพ่ง เพียรนา
แต่นาน

แสนกลบ
จึงไค
ณเยี่ยง พระนา
สับมา

เวไนย
นิคชัง
สงเคราะห์
อธิบาย

สกัมรส
อย่างแก้ว
อุบถภาพ
ว่าบุญ

เหลือเชื่อง
จึงไค

บุญลาภ ยิ่งนา
ทศพล

๑๕๕ แม้นกขีวทั้งอยู่
จะเสด็จโศกผล
นั้นหากว่าเป็นภช
จึงบไต่ก้วยขึ้น

๑๕๖ เพราะว่ามันทั้งอยู่
กิริจมาณคตินาม
ไปสถุทธิเพราะอำนาจ
แห่งนาคเพศน้ำขึ้น

๑๕๗ ถึงโดยเป็นทั้งนั้น
พระสัทธรรมสวณา
ผลในขัณณันมี
ควรคู่กับเนอน้ำ

๑๕๘ จำเดิมแต่ก่อไต้
ธรรมสวณาการ
ภาณิตพระศาสนยัง
ไพเราะไปรู้ม้วย

๑๕๙ ทั้งแต่ไต่สัทธิ
นिरปรจากความอาคร
เฉกชาติภชงค์พรวก
ในเหตุทั้งห้าสัน

ในมนนัย์ ชาติแฮ
พักนั้น
ชงศ์ไพศ อยู่นา
ชาติทราวม

ในชาติ
นาคนั้น
กำเนิด
ท่าชา

กัก
นภาพล้า
ไม่เปล้า พังนา

อนมาน
สคัยพัง
กอบร์ท้วย
ขัตติ ดนแฮ

มากมูล
รสธรรม์
เกือกกัน
เพศนาค นั้นเลย
ทุกประการ

๒๐๐ อนึ่งคือไปต้องปะ
 ค่งเพศพรคนาคาน
 ฤทฺธ่อนลอกกรายกล
 เป็นสุขค่งนควย

๒๐๑ ฤทฺธสูกุหังนิ
 สลรวกเรวกล
 ทนึ่งคือไปเสพยสม
 ค้วยนาคแห่งนอยชั้น

๒๐๒ นยทนึ่งทนไปคอง
 เณนาคเพวระขญุง
 เสวยสวสีกุสขลิริ
 จากเหตุท้งทำไค้

๒๐๓ เขาเพศมนษยนัน
 เพวระสบโอภาสสม
 เป็นผาสกุภาพจิตต์
 ขายมิทรขกลวโกถ

๒๐๔ รวมสรูปในเรองเบอง
 เหวระกะบัตควม
 ครองเพศสมณธรรม
 อาบตับไค้ท้ง

ภูสณ
 ขาคมวย
 กษนาค อนน
 บุรพผล
 ทรรมณ
 นาคนัน
 สิงวาส
 ทำสูง
 ฤทิ
 จิตต์ไค้
 โสภาค
 สุขรมย์
 เป็นนิจ
 จิตต์ไค้
 ปราศจาก
 เกลียภกาม
 บุรพกรรม
 ว่าครั้ง
 สอหมน ษนา
 จิตต์ทำ

๒๐๕ มาหมิ่นเสียกว่า
เพียงเกิดไขไม้กำ
ไขก็ทะเยอทะ
แคลนขาปช้วนวักอัย

๒๐๖ ถ้อยบุญถ้อยบวชเขื่อง
โดยมากสองหมื่นฉนำ
อาชัศคายหนึ่งเป็น
เสียชีพึงไต่เท้า

๒๐๗ กิริยานอยู่ชั่วชั่ว
จึงประสพพบเห็น
พึงธรรมแก่พอมัน
แล้วว่าไขสันเกล้า

๒๐๘ บุญมากขาน้อยแก่
วังวิจิตรสันดาน
เจียวบจะเมอมนรณ
บุญบาปลังนั้นให้

๒๐๙ วิสฤทธิกิจสันเวียง
ในทูปันมงคล
ทวังเป็นพทธศาสนะ
เผือกช่อเพชรร้อยคล้อง

อาชัศ
หนึ่งน้อย
ปลงปลกเสียนา
กระทำ
บำเพ็ญ
ขวยเกล้า
ประมาณ เสียแซ
ตกเป็น

พุทธาน์ กรวแซ
พระเจ้า
เทาทกษ
กิริยาน

นิวรรณ์
คิมไว้
ประวัค
ปฏิสนธิ์

เอระกะ ปัตแซ
สุกรพร้อง
ประโยชน์
คู่กรรม

๒๑๐ ปวงท่านบัณฑิตผู้
 ชำนิกาพย์โคลงฉันท์
 เห็นผิกอย่าหยันวาน
 อย่าขออย่าข้อนั้น

๒๑๑ ระเบียบโคลงก้นวิ
 พระฤไทยบัว
 หวังเป็นซึ่งคุณค่า
 แก่ท่านผู้ใด

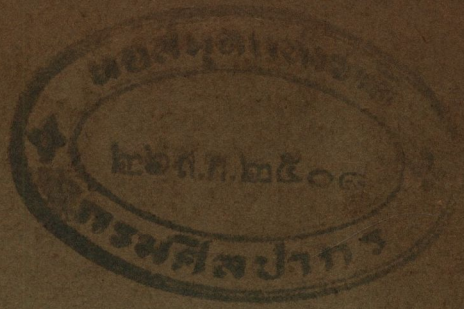
ชำนาญ
 วิพากษ์แม่น
 เกิมต่อ ให้แฮ
 จิกหัว

วิธมา ลีแฮ
 แต่งไว้
 นประโยชน์
 อ่านฟัง

พระฤไทยได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็น พระราชเดชภักดี

ใน พ. ศ. ๒๔๔๖

หน้าวัดราชบพิธ ถนนเพองนคร

ผู้พิมพ์

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๗๑